

служби України. URL: <https://tax.gov.ua/data/files/254936.pdf> (дата звернення: 12.05.2021)

4. Фоміна Т. В., Пугаченко О. Б. Організація і методика податкових перевірок: навчальний посібник. Дніпро : Середняк Т. К., 2020. 292 с.

5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації та проведення органами державної фіскальної служби зустрічних звірок, обміну податковою інформацією при здійсненні податкового контролю : Наказ ДФС України від 17 лип. 2015 р. № 511. URL: <http://sfs.gov.ua/yuridichnim-osobam/podatkoviy-kontrol/nakazi/66306.html> (дата звернення: 13.05.2021)

УДК 657.471

Цаль-Цалко Ю.С.

д.е.н., професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту,

Мороз Ю.Ю.,

д.е.н., професор,
зав. кафедри бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту,
Поліський національний університет

ГАРМОНІЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективна та раціональна організація формування інформаційної бази для управління підприємства, як правило, починається з розробки його облікової політики, що передбачає вибір комплексу методичних прийомів, які використовуються обліковою системою господарюючого суб'єкта.

У вітчизняному законодавстві облікова політика розглядається на рівні підприємства як сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. Кожне підприємство самостійно визначає за погодженням з власником (власниками) або уповноваженим ним органом (посадовою особою) відповідно до установчих документів облікову політику підприємства [2].

В міжнародних нормативних документах, зокрема, в МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [3], використовують термін «облікові політики», що означає конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності.

Порівнявши вітчизняне та зарубіжне законодавство слід відмітити, що в Україні облікова політика формується за кожним об'єктом як сукупність регламентів для потреб ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності. У міжнародних стандартах для регулювання питань

облікової політики виділено окремий стандарт МСБО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» відповідно до якого може формуватися облікова політика як окремо до операцій, інших подій або умов чи облікові політики до статей (показників) для складання і подання фінансової звітності. Це чітко окреслює, що регламенти облікової політики стосуються тільки показників і питань складання і подання фінансової звітності. При цьому виникає сумнів у призначенні облікових політик як інструменту, який забезпечує зіставленість фінансової звітності між підприємствами [3]. Як приклад, тільки на балансову вартість активів будуть впливати методи оцінки вибуття запасів, методи амортизації, вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних активів, підходи до переоцінки необоротних активів, перелік створюваних забезпечень майбутніх виплат і платежів тощо.

Міністерство фінансів України рекомендує підприємствам при формуванні облікової політики розглянути 30 регламентів [4], які впливають на ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності та визначити їх однозначне трактування.

Бухгалтерський облік передбачає використання в обліковій політиці з нормативних положень одноваріантні регламенти та на вибір окремі регламенти при їх багатоваріантності, а також встановлювати регламенти з власних міркувань в межах правил визначених в діючому законодавстві.

Однак, ця облікова політика є тільки частиною встановлених регламентів, які використовуються обліковою системою підприємства, що включає крім бухгалтерського обліку, обов'язковий податковий і статистичний облік та управлінський облік ініційований власником.

Система управління підприємством та його стейкхолдери потребують гармонізованої системи показників щодо характеристики фактів господарського життя окремими видами обліку. Насамперед, підприємствам необхідна облікова політика для податкового обліку. Розробка прозорої облікової політики для цілей оподаткування значно зменшить можливі протиріччя, які виникають між платниками податків та податковими органами, що виступають від імені держави, особливо в частині формування об'єктів оподаткування. Окремих регламентних підходів потребує облікова політика для формування статистичних показників, які забезпечуються бухгалтерським обліком за напрямами наявності і використання матеріальних необоротних активів, оцінки вартості робочої сили, формування структури витрат, структурного обстеження підприємства тощо.

Особливе місце займає облікова політика в організації управлінського обліку як інструменту забезпечення інформаційних потреб внутрішніх стейкхолдерів. Виходячи з того, що облік є складовою інформаційного забезпечення управління, тобто одним із способів досягнення поставлених цілей перед керованою системою та використання під час планування, прогнозування, організація, регулювання, мотивація, контроль, аналіз, оцінювання та прийняття рішення, можна стверджувати, що за допомогою

облікової політики можна безпосередньо впливати на процес управління підприємством [5, с. 8].

На жаль, до тепер, облікові політики підприємства в сфері створення інформаційних ресурсів не гармонізовані за методикою розрахунку показників, коли не просто явища, але й тлумачення основних їх елементів носять подвійний характер.

К. Робертс, П. Вейтман, П. Гордон [35] відзначають, що гармонізація – це процес, за допомогою якого облік рухається від цілковитої розмаїтості практики. Кінцевим результатом є стан гармонії, коли всі учасники процесу групуються навколо одного можливого методу обліку або навколо обмеженої кількості тісно взаємопов'язаних методів. Кінцевим результатом є стан однаковості [7]. У створенні гармонізованої облікової політики важливе місце займає запровадження єдиної термінології показників в системі інформаційних ресурсів бухгалтерського, статистичного і податкового обліку з метою спрощення взаємовідносин між різними учасниками економічного життя, а також виключення можливості двозначної інтерпретації та непорозумінь, із приводу двох ідентичних явищ господарської практики.

При розробці облікової політики слід враховувати наслідки до яких призведе її реалізація. Суб'єктам господарювання необхідна єдина облікова політика для їх облікової системи з можливістю формування в першу чергу обов'язкових показників для фінансової, податкової і статистичної звітності та створення інформаційних продуктів для внутрішньої системи управління з врахуванням конфіденційної політики управлінського обліку.

Література

1. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 647 с.
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#top>
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_020#top
4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства: Наказ Міністерства фінансів України 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>
5. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібн. К.: КНЕУ, 2006. 526 с.
6. Кулик В.А. Облікова політика підприємства: набутий досвід та перспективи розвитку: Монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2014. с. 373.
7. Blair M.M., Wallman S.M.H. Unseen Wealth: Report of the Brookings Task Force on Intangibles. URL: <http://books.google.com.ua/books?id=jpbFnUPi7L8C&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>.